Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Кафедра загальної та регіональної географії

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

підготовки _____бакалавра_____

спеціальність_____014 Середня освіта (Географія)_____

освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

Суми – 2024

Розробники програми:

кандидат географічних наук, доцент Корнус Олеся Григорівна,
кандидат географічних наук, доцент Данильченко Олена Сергіївна

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № __1___ від “__29___” __серпня_____ 2024 року.

.

Обговорена та рекомендована до затвердження на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

Протокол № __1___ від “__29___” ___серпня_____ 2024 року.

Наскрізна програма практики розглянута на засіданні вченої ради природничо-географічного факультету

Протокол № ___6__ від “__24___” _____грудня_____ 2024 року.

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Місце практики в професійній підготовці випускника

Практика студентів закладів вищої освіти (ЗВО) України є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь за відповідною спеціальністю.

Наскрізна програма практики студентів за спеціальністю 014 Середня освіта, предметною спеціалізацією Географія, додатковою предметною спеціалізацією Біологія (освітньо-кваліфікаційний ступінь – бакалавр) є основним навчально-методичним документом, який визначає усі аспекти проведення практик. Вона забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практик, їх системність, неперервність і послідовність навчання студентів.

Мета практичної підготовки

Мета практичної підготовки полягає в оволодінні студентами сучасними методами польових досліджень та вміннями і навичками, необхідними для самостійних досліджень та систематичного використання краєзнавчого матеріалу в педагогічній діяльності, а також технологіями навчання, основами педагогічної діяльності та формування професійних рис особистості майбутнього вчителя. Проведення практики має на меті забезпечити закріплення суттєвих теоретичних знань і досягнення наступних цілей:

1. Ознайомлення та набуття навичок роботи з метеорологічними, топографічними та іншими приладами, які використовуються під час польових досліджень, а також оволодіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, картографування природних та соціально-економічних географічних систем.
2. Освоєння студентами безпосередньо у ході навчального процесу основних форм, принципів та методів викладання географічних та біологічних дисциплін у школі, передового педагогічного досвіду.

3. Набуття професійних якостей майбутнього вчителя, які відповідають вимогам сучасного суспільства, а також формування особистих людських якостей фахівців.
4. Виховання у студентів творчого, дослідницького підходу до наукової. педагогічної та виховної діяльності.
5. Формування потреб у самоосвіті, самовихованні та підвищенні своєї кваліфікації.

Завдання практики

Під час проходження всіх видів практики студент-практикант повинен виконати наступні завдання:

1. Навчитися користуватися спеціальними приладами та вміти правильно застосовувати їх при різних видах географічних досліджень; вміти самостійно вести візуальні спостереження, виконувати польові вимірювання, вести записи у польовому журналі, робити необхідні теоретичні висновки та географічні прогнози;вміти виконувати графічні і картометричні роботи.
2. Вивчення методичного досвіду й системи навчальної роботи на базі проходження практики (ЗЗСО І-ІІІ ст.).
3. Ознайомлення з плануванням та організацією уроків; оволодіння методикою організації та контролю роботи учнів у навчальному процесі; опанування засобів і методів організації та контролю самостійної роботи учнів.
4. Оволодіння методикою підготовки до уроків та методикою викладання навчального матеріалу шляхом відвідування уроків вчителів-методистів, самостійного проведення уроків під керівництвом та у присутності викладача-методиста.
5. Ознайомлення з розробкою навчальних завдань і матеріалів для поглибленої самостійної роботи учнів, що входять у систему методичного забезпечення навчального процесу.

Вміння студентів

Під час проходження всіх видів практик студент повинен оволодіти навичками науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності.

1. Вміти використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фізичної, економічної, соціальної, політичної географії та біології для дослідження природних явищ і процесів.
2. Вміти здійснювати картографічний аналіз територій та акваторій.
3. Вміти використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для вирішення практичних завдань в галузі географії та біології.
4. Вміти використовувати професійні знання, уміння й навички в галузі географічних наук та управління соціально-економічним розвитком території.
5. Вміти використовувати професійні знання, уміння й навички, методику навчання географії та біології при викладацькій роботі у навчальних закладах.

ІІ. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Відповідно до навчальних планів, які затверджені Вченою радою, уведено наступний порядок проходження студентами-географами практики відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра:

- **навчальна практика з географії (топографо-географічна)** з відривом від навчання (4 тижні у 2 семестрі – протягом травня, червня);
- **навчальна практика з географії (фізико-географічна)** з відривом від навчання (2 тижні у 4 семестрі – протягом травня, червня);
- **навчальна практика з географії (комплексно-географічна)** з відривом від навчання (1 тиждень у 6 семестрі – протягом травня, червня);
- **пропедевтична практика з психології та педагогіки у ЗЗСО** з відривом від навчання (2 тиждень у 3 семестрі – протягом листопада);
- **навчальна практика з біології** з відривом від навчання (2 тижні у 4 семестрі – протягом травня);
- **виробнича педагогічна практика з географії і біології та основ здоров'я у ЗЗСО** з відривом від навчання (6 тижнів у 8 семестрі – протягом лютого, березня).

ІІІ. БАЗА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

- для навчальної практики з географії – м. Суми, околиця міста Суми, Сумська область, Карпатський регіон України, кафедра загальної та регіональної географії СумДПУ імені А.С. Макаренка;
- для навчальної практики з біології – Ботанічний сад СумДПУ імені А.С. Макаренка, біостаціонар «Вакалівщина» (с. Вакалівщина Сумський район), м. Суми, околиці міста Суми, Сумська область, кафедри ботаніки та зоології, анатомії і фізіології людини та тварин СумДПУ імені А.С. Макаренка;
- для педагогічної практики (пропедевтичної) та виробничої педагогічної практики – заклади загальної середньої освіти, гімназії, ліцеї м. Суми та Сумської області.

ІV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Керівники практики від кафедр забезпечують організацію і проведення практик відповідно до навчального плану, наскрізної і робочих програм практик, проводять інструктажі студентів та контролюють дотримання ними правил техніки безпеки, контролюють проходження практики, оцінюють її результати відповідно до поданих студентами звітів.

Навчальна практика складається з 3-х етапів: підготовчого, польового та камерального. Перед початком навчальних практик керівником практики проводиться настановне заняття на якому обговорюється організаційні питання проведення практики, план польових робіт, форма звітності, поділ на бригади. Після закінчення польового етапу студенти за даними польових щоденників складають та оформляють звіт з навчальної практики.

Перед початком виробничої педагогічної практики проводиться настановча конференція у якій беруть участь методисти СумДПУ імені А.С. Макаренка, керівники-методисти та студенти. На цій конференції обговорюються організаційні питання проведення практики. Загальний контроль за проходження практики здійснює керівник практики кафедри, а індивідуальний контроль за ходом виконання програми практики – викладач-методист.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки навчальних та педагогічної практик підводяться груповими керівниками практики і обговорюються на засіданні кафедри, яка її забезпечує, або на педагогічній звітній конференції.

VI. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

6.1. Навчальна практика з географії проводиться з відривом від навчання протягом травня, червня (7 тижнів) у 2, 4, 6 семестрах. Базою проходження практики є м. Суми, околиця міста Суми, Сумська область, Карпатський та південні регіони України, кафедра загальної та регіональної географії СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Мета практики: оволодіти сучасними методами польових досліджень та провідними методами глибокого комплексного географічного вивчення особливостей просторового поєднання природних територіальних і соціально-економічних систем, навчити студентів користуватися ними у складних польових умовах.

Завдання практики є наступними:

1. **З**акріпити теоретичні знання, отримані студентами під час лекційних, лабораторних, практичних занять з нормативних географічних дисциплін, а також закріпити та удосконалити практичні навички і уміння за відповідною спеціальністю.
2. Навчитися користуватися спеціальними приладами і туристичним спорядженням та вміти правильно застосовувати їх при різних видах географічних досліджень та краєзнавчо-туристичних заходів.
3. Вміти самостійно вести візуальні спостереження, виконувати польові вимірювання, вести записи у польовому журналі, робити необхідні теоретичні висновки та географічні прогнози.
4. Навчитися складати туристичні маршрути з розрахунком часу і матеріально-технічного забезпечення у польових і камеральних умовах за даними різноманітних джерел інформації.

5. Вміти виконувати графічні і картометричні роботи.

Зміст діяльності студентів-практикантів. Забезпечення успішного проведення навчальної практики передбачає:

1. **Підготовчий етап.** Ознайомлення з програмою практики, напрямками досліджень, маршрутними спостереженнями, правилами експлуатації приладів (топографічним, метеорологічних, гідрологічних та ін.), методикою польових досліджень, вимогами до звіту. Повторення та закріплення теоретичної бази необхідної для проходження польової практики. Отримання обладнання, інструктаж з техніки безпеки.
2. **Польовий етап.** Екскурсії на ключові природні ділянки (типові та унікальні ПТК), а також об'єкти природно-заповідного фонду. В залежності від мети та завдань навчальної практики на різних курсах проводяться певні географічні дослідження.

   У II семестрі під час навчальної практики з географії (топографо-географічній) досліджуються прості види топографічних зйомок та за даними вимірювання складаються карти ключових ділянок, вивчається геологічна будова та склад порід певної території, основні геологічні процеси та явища, а також мікрокліматичні та гідрологічні особливості району дослідження.

   У IV семестрі під час навчальної практики з географії (фізико-географічній) вивчаються особливості рельєфу, ґрунтового покриву ключової ділянки.

   У VI семестрі навчальна практика з географії (комплексно-географічна) є завершальною фазою навчальної практики з географії – це комплексне географічне дослідження, яке поєднує вивчення особливостей функціонування природно- та соціально-територіальних систем, а також здійснює оцінку ступеню раціональності суспільно-природної взаємодії та екологічної ситуації в районі досліджень.
3. **Камеральний етап.** Обробка даних, оформлення та захист звіту.

Форми звітності студента про практику. Для студентів обов'язковим є ведення щоденника, в якому фіксується зміст і всі види робіт, які виконував

студент протягом проходження практики. Записи у ньому ведуться щоденно. Щоденник підписується студентом і викладачем - керівником практики. По закінченню практики студенти складають звіт з практики за встановленим планом та захищають основні положення цього звіту.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики. По закінченню студентом проходження практики керівник практики перевіряє щоденник та звіт з практики, заслуховує захист звіту і виставляє загальну оцінку. Нормами оцінювання роботи студентів під час проходження практики слугує шкала ECTS, згідно з якою робота студента оцінюється за наступними критеріями:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Володіння методикою польових географічних досліджень	0-20
2.	Ведення щоденника та обробка зібраних даних	0-20
3.	Інтерпретація отриманих даних, оформлення звіту	0-20
4.	Захист основних положень звіту та оцінювання ступеню закріплення теоретичних знань, отриманих під час проходження польової практики (усне складання, або тестовий контроль)	0-40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.2. Навчальна практика з біології проводиться з відривом від навчання протягом травня, червня (2 тижні) у 6 семестрі. Базою проходження практики є ботанічний сад СумДПУ імені А.С. Макаренка, біостаціонар Вакалівщина (с. Вакалівщина Сумський район), м. Суми, околиці міста Суми,

Сумська область, кафедра біології та методики навчання біології СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Метою навчальної практики з біології є закріплення теоретичних знань і оволодіння польовими й експериментальними методами вивчення і дослідження рослинного і тваринного світу, ґрунтового покриву, екологічних факторів і їх змін в процесі господарської діяльності людини.

Завдання практики є наступними:

1. **З**акріпити теоретичні знання, отримані студентами під час лекційних, лабораторних, практичних занять з нормативних біологічних дисциплін, а також отримати та удосконалити практичні навички і уміння за відповідною спеціальністю.
2. Навчитися користуватися спеціальними приладами та вміти правильно застосовувати їх при різних видах біологічних досліджень.
3. Оволодіти методиками польових досліджень і навчитися використовувати їх під час спостережень у природі.
4. Вміти самостійно вести візуальні спостереження, виконувати польові вимірювання, вести записи у польовому журналі, робити необхідні теоретичні висновки та прогнози.
5. Навчитися складати карти ґрунтів та рослинності у польових і камеральних умовах за даними різноманітних джерел інформації.

Зміст діяльності студентів-практикантів. Забезпечення успішного проведення навчальної практики передбачає:

1. **Підготовчий етап.** Ознайомлення з програмою практики, напрямками досліджень, маршрутними спостереженнями, правилами експлуатації приладів, методикою польових досліджень, вимогами до звіту. Повторення та закріплення теоретичної бази необхідної для проходження польової практики. Отримання обладнання, інструктаж з техніки безпеки.

2. **Польовий етап.** Екскурсії на ключові природні ділянки (типові та унікальні ПТК), а також об’єкти природно-заповідного фонду. В залежності від мети та завдань навчальної практики досліджуються видовий склад тварин,

рослин і грибів, які є характерними для території досліджень, для чого студенти проводять визначення видів характерних для даного регіону, складають геоботанічні описи, систематичні списки флори і фауни. Також ведуться спостереження за такими процесами, як – транспірація, фотосинтез, дихання; вивчається вплив макро- та мікроелементів та розвиток рослин у різних етапах онтогенезу.

3. **Камеральний етап.** Обробка даних, оформлення та захист звіту.

Форми звітності студента про практику. Для студентів обов'язковим є ведення щоденника, в якому фіксується зміст і всі види робіт, які виконував студент протягом проходження практики. Записи у ньому ведуться щоденно. Щоденник підписується студентом і викладачем – керівником практики. По закінченню практики студенти складають звіт з практики за встановленим планом та захищають основні положення цього звіту.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики. По закінченню студентом проходження практики керівник практики перевіряє щоденник та звіт з практики, заслуховує захист звіту і виставляє загальну оцінку. Нормами оцінювання роботи студентів під час проходження практики слугує шкала ECTS, згідно з якою робота студента оцінюється за наступними критеріями:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Володіння методикою польових біологічних досліджень	0-20
2.	Ведення щоденника та обробка зібраних даних	0-20
3.	Інтерпретація отриманих даних, оформлення звіту	0-20
4.	Захист основних положень звіту та оцінювання ступеню закріплення теоретичних знань, отриманих під час проходження польової практики (усне складання, або тестовий контроль)	0-40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	

60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.3. Пропедевтична практика з психології та педагогіки у ЗЗСО проводиться з відривом від навчання протягом листопада (2 тиждень) у 3 семестрі. Базою проходження практики є заклади загальної середньої освіти, гімназії, ліцеї м. Суми.

Організація практики: З питань змісту діяльності студентів та організації практики проводиться настановча конференція. Звіт студентів, підсумки, результати, шляхи вдосконалення організації практики обговорюються на підсумковій конференції.

Підведення підсумків: Підсумковий диференційований залік з педагогічної практики студентів II курсу ставить методист з педагогіки у атестаційний лист та у залікову книжку (розділ "Педагогічна практика") на основі критеріїв оцінювання, аналізу звітної документації, власних спостережень та звіту студентів на підсумковій конференції.

Мета практики: поєднання теоретичної підготовки студентів з практичним застосуванням набутих вмінь і навичок проведення навчальної та позакласної виховної роботи, порівняльний аналіз педагогічних технологій початкової школи та основної школи з метою усунення труднощів періоду адаптації учнів 5- х класів до навчання в основній школі.

Завдання практики: закріпити та поглибити теоретичні знання, отримані в процесі вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка»; формувати уміння приймати самостійні рішення в умовах педагогічної діяльності; спостерігати за учнями, вести діагностичну, виховну та навчальну бесіду, проводити анкетування, інтерв'ю для вивчення вихованців; використовувати набуті знання для з'ясування та оцінки ступеня вихованості та освіченості учнів їх інтересів, рівнів зрілості груп як колективів; оперативно надавати різносторонню духовну

індивідуалізовану допомогу учням, створювати ситуації успіху; обирати доцільні форми, методи, засоби навчально-виховної роботи; формувати у студентів особистісно-індивідуальний стиль поведінки, психологічну готовність та позитивне ставлення до майбутньої професії.

Зміст діяльності: 1. Ознайомлення з навчально-виховною роботою школи: (з основними напрямами роботи закладів середньої освіти; з сучасними технологіями навчання та програмами шкільних предметів за спеціалізацією; з обладнанням шкільного кабінету з навчальних предметів; з роботою музеїв; з роботою позашкільних установ, дитячих громадських організацій до яких входять і які відвідують учні закріпленого класу; з системою роботи школи з подолання труднощів періоду адаптації учнів 5- х класів до навчання в основній школі). **2. Ознайомлення з науково-дослідницькою роботою вчителів школи: (**з основними напрямами науково-дослідницької роботи вчителів; з роботою методичних та циклових комісій за предметами спеціалізації; з науковими основами організації досліджень у навчально-виховному процесі; з комплексом дослідницьких методик, що застосовуються для вивчення особистості школяра і класного колективу). **3. Участь у навчально-виховній роботі класу: (**допомога класному керівнику у проведенні окремих видів позакласної виховної роботи з учнями та самостійне проведення однієї з форм виховної роботи, проведення дидактичних ігор у позакласній роботі; допомога активу класу у формуванні міжособистісних стосунків; організація активного відпочинку учнів на перервах; індивідуальна робота з учнями у закріпленому класі; допомога вчителю (з предмету спеціалізації) у підготовці дидактичних матеріалів до уроку, участь в обладнанні кабінету тощо; виконання дидактичних завдань з педагогіки; вивчення індивідуальних особливостей учнів під керівництвом психолога).

Форми звітності: Звітна документація за завданнями педагогічної практики складається з: **робочого зошит**у, в якому містяться індивідуальний план, щоденник педагогічної практики, відображено зміст і форми діяльності студента в період практики у закріпленому класі, а також аналіз відвіданих

уроків та виконання завдань з педагогіки; **методичної розробки** проведеного студентами виховного заходу; **атестаційного листа**, в якому повинна бути відображена думка про роботу студента у формі оцінки класного керівника, методиста з педагогіки.

Критерії оцінювання навчальної педагогічної практики:

№	Зміст	Бали
1.	Відвідування школи	1 – 5
2.	Робота з класним колективом (оцінюється вчителем-класоводом)	1 – 25
3.	Етична бесіда (розробка, проведення, самоаналіз)	1 – 25
4.	Науково-педагогічне дослідження – оцінюється методистом з педагогіки та шкільним психологом	1 – 10
5.	Дидактичні завдання	1 – 25
6.	Оцінка щоденника (зміст, висновки, оформлення)	1 – 10

6.4. Виробнича педагогічна практика з географії та біології у ЗЗСО проводиться згідно навчального плану на IV курсі у VIII семестрі (педагогічна практика триває 6 тижнів). Базою проходження практики є заклади загальної середньої освіти.

Мета педагогічної практики – через практичні дії опанувати теоретичним матеріалом з географії, набути необхідних професійних навичок майбутнього вчителя, оволодіти основними функціями педагогічної діяльності педагога та сформувати його професійні вміння. Педагогічна практика покликана навчити студентів застосовувати отримані знання в університеті зі спеціальних дисциплін на практиці.

Завдання педагогічної практики:

1. Поглибити і закріпити теоретичні знання з курсу шкільної географії, біології та методик їх викладання у школі.
2. Навчити студентів спостерігати і аналізувати навчальний процес у школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.
3. Навчити студентів планувати типи уроків з географії, біології та основ здоров’я.

4. Сформувати навички самостійної підготовки до проведення уроків та виховних заходів з географії, біології.
5. Розвивати інтерес до педагогічної роботи, до передового педагогічного досвіду.
6. Підготувати студентів до проведення різнотипних уроків із застосуванням ефективних методів і прийомів навчання.
7. Сформувати контрольно-оцінювальну діяльність вчителя-фахівця.
8. Вдосконалювати вміння планувати навчальний процес.
9. Формувати вміння проводити аналіз та самоаналіз уроків географії, бології та основ здоров'я.
10. Розвивати інтерес до педагогічної професії, до вивчення студентами передових педагогічних технологій.
11. Одержати навики організації та проведення позакласних заходів.
12. Сформувати у студентів-практикантів вміння проводити науково-дослідну роботу.

Зміст діяльності студентів-практикантів:

1. Під час проходження педагогічної практики студент складає індивідуальний план на період практики та тематичний план уроків на основі планів учителів.
2. Студент-практикант повинен працювати з необхідною методичною, науковою та навчальною літературою.
3. Студент самостійно готується до проведення уроків географії, біології та основ здоров'я (отримує консультації від методистів та вчителів школи, пише плани-конспекти, виготовляє наочні посібники та дидактичних матеріалів). Конспекти уроків обов'язково погоджуються з учителями-предметниками.
4. Упродовж педагогічної практики практиканти зобов'язані дати 8 уроків географії та 8 з біології за нині чинними програмами, провести активну змістовну позакласну роботу, виконати обов'язки класного керівника.

5. Робочий день студентів-практикантів триває 6 год., під час яких він повинен знаходитись у школі. студент виконує правила внутрішнього розпорядку роботи школи, в якій він проходить практику, розпорядження адміністрації школи та керівника практики; у випадку невиконання вимог він може бути усунений від виконання практики;
6. Студент повинен відвідати та проаналізувати уроки з географії і біології інших практикантів. Під час уроків повинен використовувати сучасні методики викладання географії і біології.
7. До роботи під час педагогічної практики входить розробка сценарію і проведення виховної години. Також студент відвідує й аналізує виховні заходи, які проводять інші студенти. У процесі практики студент веде педагогічний щоденник, у якому фіксуються результати спостережень за колективом класу, дає аналіз своєї навчально-виховної роботи;
8. У процесі проходження практики студент виконує завдання по психології та відповідно його оформляє.
9. Під час проходження практики студент-практикант повинен розробити та провести по одному позакласному заходу з географії і біології.
10. Студент-практикант проводить науково-дослідну роботу, що включає проведення спостережень з метою вивчення і узагальнення досвіду вчителів у викладанні географії та проведення досліджень, необхідних для написання курсової чи дипломної роботи з методики викладання географії.
11. Студент здійснює профорієнтаційну роботу з проведенням екскурсії до університету, музею з обов'язковою відміткою про це в характеристиці.

Форми звітності студента про практику. У тижневий термін студенти, які пройшли педагогічну практику, зобов'язані подати звітну документацію на кафедру. Через тиждень після завершення практики проводиться підсумкова конференція з практики, на якій присутність студентів випускного курсу та методистів є обов'язковою.

Перелік звітної документації:

- Звіт студента про проходження педагогічної практики.

- Атестаційний лист.
- Два конспекти проведених уроків з оцінкою та підписом вчителя: з географії та біології. Студенти, що проходили педагогічну практику за межами м. Суми здають всі уроки з географії і біології з оцінками та підписом вчителя.
- Розробка проведеного й оціненого вчителем (або класним керівником) залікового позакласного заходу з географії.
- Розробка проведеного й оціненого вчителем позакласного заходу з біології.
- Розробка проведеного й оціненого вчителем виховного заходу.
- Характеристика студента-практиканта з навчального закладу (зі штампом та печаткою), підписана директором, учителем географії, учителем біології та класним керівником.
- Зошит із записами про відвідані уроки вчителів школи та студентів.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів із педагогічної практики здійснюються за кредитно-модульною системою організації навчального процесу.

№	Вид діяльності	Кількість балів
1.	➢ вчасно прибули до виробничої бази практики; ➢ сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів; ➢ робочий день студентів-практикантів у навчальному закладі тривав у межах 6 годин; ➢ проводили уроки на високому науково-методичному рівні більшість уроків оцінені на «відмінно»; ➢ апробували раціональні форми роботи на уроках географії, застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках; ➢ у першій половині практики в присутності одного з методистів провели заліковий позакласний захід із географії на високому організаційному та методичному рівні; ➢ відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів; ➢ займалися взаємовідвідуванням навчальних занять інших студентів-практикантів із наступним їхнім аналізом; ➢ вивчили учнівський колектив;	**90-100** **А**

	➢ ознайомилися з досвідом роботи вчителів-географів навчального закладу; ➢ надали допомогу школі в обладнанні кабінету географії; ➢ якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики; ➢ на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.	
2.	➢ сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів; ➢ одержали інструктаж на настановній конференції; ➢ вчасно прибули до виробничої бази практики; ➢ робочий день студента-практиканта в навчальному закладі тривав близько 6 годин; ➢ проводили уроки на високому та достатньому науково-методичному рівні; ➢ більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «відмінно» **і «добре»**; ➢ продемонстрували вміння працювати на уроках географії; ➢ намагалися апробували раціональні форми роботи на уроках географії; ➢ застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на уроках географії; ➢ у присутності одного з методистів провели залікові позакласні заходи із географії та біології; ➢ відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів; ➢ займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їхнім аналізом; ➢ вивчили учнівський колектив; ➢ ознайомилися з досвідом роботи вчителів-предметників навчального закладу; ➢ на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу; ➢ мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.	**85-89** **B**
3.	➢ сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів; ➢ одержали інструктаж на настановній конференції; ➢ вчасно прибули до виробничої бази практики; ➢ робочий день студента-практиканта в навчальному закладі тривав близько 6 годин; ➢ проводили уроки на достатньому науково-методичному рівні; ➢ більшість уроків оцінені вчителями та методистами на **«добре»**; ➢ продемонстрували вміння працювати на уроках географії та біології; ➢ у присутності одного з методистів провели залікові позакласні	**75-84** **C**

	заходи із географії та біології; ➢ відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів; ➢ займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їхнім аналізом; ➢ не провели на високому методичному рівні профорієнтаційну роботу; ➢ мали зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.	
4.	➢ недобросовісно виконували обов'язки студентів-практикантів; ➢ проводили уроки на достатньому або низькому науково-методичному рівні; ➢ більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре» та «задовільно»; ➢ продемонстрували недостатні вміння працювати на уроках географії та біології; ➢ не використовувалися різноманітні методи та прийоми на уроках географії та біології; ➢ провели залікові позакласні заходи із географії та біології на низькому організаційному рівні; ➢ проігнорували взаємовідвідування; ➢ не продемонстрували належного рівня сформованості професійно-педагогічних умінь; ➢ мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та поданні на перевірку звітної документації з педпрактики.	**65-74 Д**
5.	➢ недобросовісно виконували обов'язки студентів-практикантів; ➢ присутність у навчальному закладі була епізодичною (у дні проведення уроків); ➢ проводили уроки на низькому науково-методичному рівні; ➢ більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «задовільно»; ➢ не продемонстрували вміння працювати на уроках географії і біології; ➢ не використовувалися різноманітні методи та прийоми на уроках географії і біології; ➢ провели залікові позакласні заходи із географії та біології на низькому організаційному рівні; ➢ проігнорували взаємовідвідування; ➢ були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях; ➢ не продемонстрували належного рівня сформованості професійно-педагогічних умінь; ➢ мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та поданні на перевірку звітної документації з педпрактики.	**60-64 E**
6.	Студент-практикант не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент	**35-59 FX**

	зобов'язаний пройти її повторно у визначений відповідальним методистом і вільний від занять в університеті час.	